

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 449 Din 30.08.2023

Dosar nr.: 7A/2022 conexasat cu 469/2022

Petiția nr.: 5014/17.07.2022 conexasat cu 5042/20.07.2022

Petent(ă): Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării,

**Reclamat(ă): Societatea de Transport București STB S.A. (în continuare R1),
(în continuare R2), (în continuare R3)**

Obiect: Refuzul accesului în mijloacele de transport în comun pentru persoane cu dizabilități

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

1. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării cu sediul în Piața Valter Mărăcineanu nr 1-3, Sector 1, 010155 București
2. - Președinte al Comisiei de Ocupare a Forței de Muncă și Afaceri Sociale din Parlamentul European și Co-președinte al Intergrupului pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități din Parlamentul European. Adresă de e-mail:

Numele, domiciliul, reședința sau sediul părții reclamate

3. Societatea de Transport București STB S.A. cu sediul în Bd. Dinicu Golescu, Nr. 1, Sector 1, București

II. Citarea părților

1. În temeiul art. 20 alin.(4) din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura legală de citare a părților.
2. Prin adresa nr. 5348/01.08.2022 au fost citați reclamați iar prin adresa nr. 5348/01.08.2022 a fost citat petentul pentru termenul stabilit în data de 30.08.2022, ora 12:00.
3. Procedură legal îndeplinită.

III. Susținerile părților

Susținerile petentei

4. În data de 18.07.2022, ora 21:35 pe linia 104 turul 30, autobuzul nr. 6602 partea reclamată R2, în calitate de șofer, fiind oprit cu autobuzul în stația Piața Națiunii Unite, din București, nu a deschis rampa pentru persoane cu dizabilități a mijlocului

de transport în comun, refuzând astfel asigurarea accesului în autobuz a unei persoane cu dizabilitate fizică.

5. Tot în data de 18.07.2022, ora 21:38 pe linia 104 turul 2, autobuzul nr. 4876 partea reclamată R3, în calitate de șofer al autobuzului, fiind oprit în stația Piața Națiunile Unite, din București, , nu a deschis rampa pentru persoane cu dizabilități a mijlocului de transport în comun, refuzând astfel asigurarea accesului în autobuz a unei persoane cu dizabilitate fizică.

Partea reclamată a refuzat deplasarea la ușa autobuzului pentru a efectua manevrele necesare deschiderii rampei și nici nu s-a informat până la ce stație se deplasează persoana cu dizabilități pentru a-i asigura coborârea corespunzător și în siguranță. Totodată, atât mama cât și fiica imobilizată în cărucior cu roțile au acuzat din partea părții reclamate R3 un limbaj neadecvat și injurios.

Sușinerile părților reclamate

Sușinerile părții reclamate Societatea de Transport București STB S.A R1

6. Partea reclamată a emis decizia nr. 3521/04.08.2022 prin care a sancționat disciplinar cei doi reclamați (R2, R3) pentru nerespectarea prevederilor legale și pentru refuzul accesului persoanei cu dizabilități în mijlocul de transport în comun. Astfel, s-a decis reducerea salariului de bază pe o durată de 3 luni cu 10%.

Sușinerile părții reclamate R2

7. Partea reclamată R2 a declarat că „nu a văzut” persoana cu dizabilități.

8. De asemenea partea reclamată și-a exprimat regretele privind lipsa vigilenței de care a dat dovadă, explicând faptul că din cauza manevrelor pe care le-a efectuat în Stația Națiunilor Unite de depășire a unui autovehicul nu a observat intenția de a urca a persoanei care se deplasa în scaun cu roțile. De asemenea, precizează că persoana aflată în scaun cu roțile nu a acționat butonul pentru persoane cu dizabilități pentru a atenționa șoferul.

Sușinerile părții reclamate R3

9. Partea reclamată R3 nu admite faptul că ar fi avut un limbaj injurios la adresa celor două călătore. De asemenea a refuzat să ofere explicații cu privire la obligațiile legale pe care trebuia să le îndeplinească cu privire la coborârea rampei de acces pentru persoanele cu dizabilități locomotorii

IV. Motivele de fapt și de drept

Cadrul legal aplicabil

10. În drept, CNCD constată că sunt în speță sunt incidente art. 2 alin. (1), (4) și art. 10 lit. h) din O.G. 137/2000. Astfel, potrivit art. 2 alin. (1) din O.G. 137/2000 potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege:

- orice deosebire, excludere, restricție sau preferință,*
- pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu*
- care are ca scop*
- sau efect restrângerea,*
- înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.*

Art. 2 alin. (4) din O.G. 137/2000 prevede următoarele:

- orice comportament activ ori*
- pasiv care,*
- prin efectele pe care le generează, favorizează sau*
- defavorizează nejustificat ori*
- supune unui tratament injust sau degradant â*
- o persoană,*
- un grup de persoane*
- sau o comunitate față de*
- alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale.*

Art. 10 lit. h) din O.G. 137/2000 prevede următoarele:

- Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale,
- *discriminarea unei persoane fizice, a unui grup de persoane*
- *din cauza apartenenței acestora ori*
- *a persoanelor care administrează persoana juridică la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauză prin:*

h) refuzarea acordării pentru o persoană sau un grup de persoane a unor drepturi sau facilități.

Legea 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap

-clădirile de utilitate publică, căile de acces, clădirile de locuit construite din fonduri publice,

-mijloacele de transport în comun și stațiile acestora,

-taxiurile, vagoanele de transport feroviar pentru călători și persoanele principalelor stații, spațiile de parcare, străzile și drumurile publice, telefoanele publice, mediul informațional și comunicațional vor fi adaptate conform prevederilor legale în domeniu, astfel încât să permită accesul neîngrădit al persoanelor cu handicap.

Convenția ONU din 26 septembrie 2007 privind drepturile persoanelor cu dizabilități, publicat în Mof. nr. 792 din 26 noiembrie 2010, prevede obligativitatea adaptării rezonabile, care potrivit art. 2 este definită ca însemnând:

-modificările și ajustările

-necesare și adecvate,

-care nu impun un efort disproporționat sau nejustificat atunci când este necesar într-un caz particular,

-pentru a permite persoanelor cu dizabilități să se bucure ori să își exercite, în condiții de egalitate cu ceilalți, toate drepturile și libertățile fundamentale ale omului;

Refuzul adaptării rezonabile este calificat de art. 2 din Convenția ONU ca fiind o formă de discriminare pe criterii de dizabilitate:

-discriminare pe criterii de dizabilitate înseamnă

-orice diferențiere, excludere sau restricție pe criterii de dizabilitate,

-care are ca scop

-ori efect

-diminuarea sau prejudicierea recunoașterii, beneficiului ori exercitării, în condiții de egalitate cu ceilalți, a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în domeniul politic, economic, social, cultural, civil sau în orice alt domeniu.

-Termenul include toate formele de discriminare,

-inclusiv refuzul de a asigura o adaptare rezonabilă;

11. Astfel, în fapt, cu privire la al doilea și al treilea reclamat, Colegiul director reține că la data de 18 iulie, ora 01.42 PM, pe pagina de socializare Facebook, cu denumirea titularului „Teo on wheels”, se prezintă două evenimente care au avut loc pe data de 18.07.2022 orele 21.35, respectiv la orele 21.38 în stația de transport public comun din Piața Națiunilor Unite din București.

12. Prima faptă: în data de 18.07.2022, R2, angajat al primei părți reclamate, în calitate de șofer, a fost repartizat pentru a lucra pe linia 104 turul 30, autobuzul nr. Inventar 6602. A oprit în stația Piața Națiunilor Unite, la ora 21.35, însă nu a asigurat accesul în autobuz al unei persoane cu dizabilități, prin nedeschiderea rampei pentru persoane cu dizabilități locomotorii în cărucior, a închis ușile autobuzului în timp ce persoana cu dizabilități împreună cu mama acesteia se aflau în dreptul ușii de urcare.

13. La oprirea în stație, R2, nu și-a manifestat intenția de a efectua manevrele necesare de deschidere a rampei, astfel încât să permită accesul și deplasarea în vehicul a persoanei cu dizabilități până în locul special destinat și nici nu s-a deplasat de la postul de conducere în zona ușii 2, unde este localizată această rampă. Efectuarea manevrelor în stația Piața Națiunilor Unite a fost necorespunzătoare, din cauza faptului că reclamatul R2 a depășit un alt autobuz, care efectua manevre de staționare în acel moment și a oprit autobuzul la distanță de indicatorul stației și de bordură.

14. Faptele mai sus menționate au fost consemnate și probate prin cercetarea disciplinară realizată de angajator și descrise în Decizia nr. 3521 din 04.08.2022, aflată la dosarul cauzei. De asemenea, în Procesul Verbal de Audiere (nr. 599937 din 04.08.2022, depusă la dosar) a reclamatului R2 în cadrul cercetării disciplinare realizate de angajator, reclamatul admite greșeală pe care a săvârșit-o față de persoana cu dizabilități, în apărarea sa invocă faptul că nu s-a acționat butonul de semnalizare destinat persoanelor cu dizabilități pentru a efectua ulterior manevrele de coborâre, și că a efectuat o depășire în stație. Reclamatul R2 arată că și-a cerut scuze personal și public persoanei cu dizabilități și a însoțitoarei acesteia.

15. Cu privire la al treilea reclamat, în data de 18.07.2022, la ora 21.38, reclamatul R3 a fost repartizat pe linia 104 turul 2, autobuzul nr. inv. 4876. A oprit în stația Piața Națiunilor Unite, la ora 21.38, însă nu a facilitat accesul în autobuz al aceleași persoane cu dizabilități, prin deschiderea rampei pentru persoane cu dizabilități locomotorii în cărucior, călătoreea urcând în autobuz ajutată fiind de mama sa.

16. La oprirea în stație, reclamatul R3 a refuzat efectuarea manevrelor necesare de deschidere a rampei, astfel încât să permită accesul și deplasarea în vehicul a persoanei cu dizabilități până la locul special destinat și nici nu s-a deplasat de la postul de conducere în zona ușii 2, unde este localizată această rampă. Nu a solicitat informații referitoare la stația la care persoana cu dizabilități dorea să coboare, pentru a-i asigura coborârea corespunzătoare.

17. După urcarea călătoreii cu dizabilități, însoțită de mama acesteia, au cerut explicații privind lipsa intervenției conducătorului autobuzului pentru facilitarea accesului în mijlocul de transport prin folosirea rampei. Din relatările prezentate în mass-media ale celor două călătoree, a rezultat faptul că reclamatul R3 a avut un limbaj și un comportament neadecvat în timpul programului de lucru, și că ar fi folosit un limbaj jignitor, injurios, la adresa mamei tinerei cu dizabilități.

18. Descrierea faptei este consemnată în Decizia nr. 3520 din 04.08.2022 a STB de constatare și sancționare a abaterii disciplinare săvârșite de reclamatul R3. Partea reclamată s-a apărat prin negarea faptelor descrise.

19. Prin urmare, Colegiul director, în urma analizării întregului probatoriu, constată că prin refuzul conducătorilor mijloacelor de transport în comun de a efectua manevrele necesare utilizării rampei destinate accesibilizării serviciului de transport pentru persoane cu dizabilitate fizică, s-a săvârșit o faptă de discriminare, prin faptul că:

- nu au tratat diferit,
- o persoană aflată într-o situație diferită față de majoritate,
- diferența rezultând din dizabilitatea care o caracteriza.

20. Prin aceste fapte, se încalcă principiul **egalității substanțiale**, potrivit principiul egalității este încălcat și atunci când **tratăm în mod identic, două persoane sau situații, care în fapt sunt pe poziții diferite**. Persoana cu dizabilitate fizică este într-o situație diferită față de persoanele care nu au o astfel de afecțiune, și în scopul asigurării participării și a integrării depline și efective în societate se impun măsuri de **adaptare rezonabilă, adică se impune un tratament diferențiat**.

21. **Întrebarea care subzistă este „Cât de diferențiat?”**

22. Atât de diferențiat, în măsura în care este necesară o diferență substanțială și în realitate. În speță, pentru a evita restricția astfel cum este definită de art. 2 alin. (1) din O.G. 137/2000, care a avut ca efect încălcarea dreptului persoanei cu dizabilități la participarea și integrarea deplină și efectivă în societate, **se impunea obligația conducătorilor de autobuze** de a o trata diferit, prin manevrare de către aceștia a rampei destinate persoanelor cu dizabilități.

23. Constatăm că **adaptarea rezonabilă** în speță are două condiții:

- una materială, tehnică**, ce constă în: achiziționarea de mijloace de transport în comun care dispun de rampe care să faciliteze accesul persoanelor cu dizabilități la serviciu, și
- una umană, adică**: obligația conducătorilor de autobuze de a aplica prevederile din Manualul Conducătorului de Vehicule al STB, pct. 6.2, art. 69 – 74 –Facilitarea accesului călătorilor cu dizabilități locomotorii.

24. Constatăm că prima parte reclamată în calitate de prestator de servicii și-a îndeplinit obligațiile de acomodare rezonabilă prin achiziționarea de mijloace de transport adaptate cerințelor persoanelor cu dizabilități.

25. Prima parte reclamată a dovedit faptul că în normele sale interne, în Manualul Conducătorului de Vehicul, a reglementat obligația și modalitatea de realizare a adaptării rezonabile pentru a asigura accesul persoanelor cu dizabilități la servicii. De asemenea, a dovedit că a pregătit angajații în domeniul normelor privind adaptarea rezonabilă pentru persoanele cu dizabilități.

26. Prima parte reclamată, în calitate de angajator, nu a rămas în pasivitate și a luat măsuri disciplinare, aplicând normele interne, în urma celor două cazuri, obiect al prezentei.

27. În concluzie, Consiliul absolvă de orice răspundere juridică din punct de vedere al elementelor constitutive ale faptei de discriminare prima parte reclamată.

28. Față de cei doi conducători de autobuze (R1, R2), Colegiul constată că nu și-au îndeplinit obligația din art. 71 din Manualul Conducătorului de Vehicule al STB, care prevede că:

- „în cazul observării,
- al solicitării directe sau
- al acționării comenzilor specifice (de înclinare sau deschidere a rampei, după caz),
- conducătorul vehiculului **este obligat să se conformeze solicitării călătorului**”.

29. În cazul reclamatului, R3, Consiliul nu poate primi apărarea potrivit căreia nu s-a solicitat din partea persoanei cu dizabilități sau a însoțitorului deschiderea rampei, întrucât potrivit art. 71 din Manual, în acest caz, adaptarea rezonabilă, presupune și observarea de către conducătorul autobuzului a persoanei cu dizabilități într-o stație de oprire.

30. În cazul reclamatului, R3, Consiliul constată că acesta a adoptat un comportament de refuz în a asigura adaptarea rezonabilă, având inclusiv un limbaj neadecvat cu beneficiarii serviciilor de transport în comun, persoana cu dizabilități și însoțitorul acesteia.

31. Ambele fapte, atât săvârșite de reclamații R2 și R3, constituie o **omisiune, un comportament pasiv**, astfel cum este definit prin art. 2 alin.(4) din O.G. 137/2000, republicată. Prin acest comportament pasiv, reclamații R2 și R3, au defavorizat nejustificat și au supus la un tratament injust și degradant persoana cu dizabilități și însoțitorul ei.

32. În prezenta speță, reclamații aveau obligația să adopte un comportament activ pentru a asigura obligația de acomodare rezonabilă în sensul facilitării accesului persoanei cu dizabilități la serviciile de transport în comun.

33. Potrivit art. 2 alin. (1) di Legea 448/2006, prin **persoanele cu handicap** înțelegem:

- „*acele persoane cărora*
- mediul social, neadaptat deficiențelor lor fizice, senzoriale, psihice, mentale și/sau asociate,
- le împiedică total sau le limitează
- accesul cu șanse egale la viața societății, necesitând măsuri de protecție în sprijinul integrării și incluziunii sociale.”

34. **Criteriul de dizabilitate**, sau conceptul de dizabilitate este definit și în jurisprudența CJUE, în **cauza C-13/05 - Chacón Navas**. Astfel, conceptul de „*dizabilitate*” trebuie înțeles cu referire la o limitare ce decurge în special din deteriorările fizice, mentale sau psihologice și care îngreunează implicarea persoanei

vizate în viața profesională. Așadar, este probabil ca aceasta să fie o situație de durată. În rândul persoanelor cu dizabilități se numără acelea cu:

- deteriorări fizice, mintale, intelectuale sau senzoriale
- pe termen lung
- în interacțiunea cu diverse obstacole, care
- riscă să le îngreuneze implicarea deplină și eficace în societate
- în aceeași măsură ca ceilalți oameni.

Victima în cele două fapte se încadrează în persoana cu dizabilitate, care se confruntă cu handicap în exercitarea drepturilor sale.

35. În ambele fapte, victimelor **li s-a încălcat dreptul** de a permite persoanelor cu dizabilități să se bucure ori să își exercite, în condiții de egalitate cu ceilalți, toate drepturile și libertățile fundamentale ale omului, potrivit art. 10 lit. h) din O.G. 137/2000, republicată.

Consiliul constată că în cazul reclamatului R2 sunt întrunite elementele constitutive ale unei fapte de discriminare prevăzute la art. 2 alin. (4) coroborat cu art. 10 lit. h) din O.G. 137/2000, republicată. Consiliul aplică sancțiunea amenzii contravenționale pe care o consideră efectivă, disuasivă și proporțională în cuantum de 1 000 de lei reclamatului Decu Marian-R2 cu domiciliul în Str. Ereteliu, Nr. 39, Sector 3, București, potrivit art. 26 alin. (1) din O.G. 137/2000, republicată. La stabilirea cuantumului sancțiunii contravenționale, Consiliul a avut în vedere faptul că partea reclamată și-a cerut scuze victimelor, atât în privat, cât și în public.

36. Consiliul constată că, reclamatul R3 prin fapta reclamată se face vinovat de săvârșirea contravențiilor de la art. 2 alin. (4) și art. 10 lit. h) din O.G. 137/2000, republicată. Consiliul aplică sancțiunea amenzii contravenționale pe care o consideră efectivă, disuasivă și în cuantum de 3 000 de lei reclamatului Costin Viorela Alexandru-R3 cu domiciliul în Str. Lt. Sachelarie Visarion, Nr. 7A, Sector 2, București, potrivit art. 26 alin. (1) din O.G. 137/2000. La stabilirea cuantumului sancțiunii contravenționale, Consiliul a avut în vedere faptul că partea reclamată nu și-a regretat fapta, și nu a cerut scuze publice, sau private victimelor.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu unanimitate de voturi privind întrunirea elementelor constitutive ale unei fapte de discriminare. Cu șase voturi „pentru” și „două” voturi împotriva sancționarea părții reclamate R2 cu amendă contravențională în cuantum de 1 000 lei și cu șapte voturi „pentru” și „unul” împotriva sancționarea părții reclamate R3 cu amendă contravențională în cuantum de 3 000 lei ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. În cazul Societatea de Transport București STB S.A. nu se întrunesc elementele constitutive ale unei fapte de discriminare conform O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată;
2. În cazul reclamatului (în continuare R2), se întrunesc elementele constitutive ale unei fapte de discriminare potrivit art. 2 alin. (4) coroborat cu art. 10 lit. h) din OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor faptelor de discriminare, republicată;
3. În cazul reclamatului (în continuare R3), se întrunesc elementele constitutive ale unei fapte de discriminare potrivit art. 2 alin. (4) coroborat cu art. 10 lit. h) din OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor faptelor de discriminare, republicată;
4. Sancționarea cu amendă contravențională în cuantum de 1 000 lei reclamatului (în continuare R2)
5. Sancționarea cu amendă contravențională în cuantum de 3 000 lei reclamatului (în continuare R3) angajat al Societatea de Transport București STB S.A;
6. O copie a hotărârii se va transmite părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Amenda se va achita la Direcția de impozite și Taxe Sector 3 de către partea reclamată Decu Marian și la Direcția de impozite și Taxe Sector 2 Costin Viorela Alexandru de conform Ordonanței nr. 2 din 12 iulie 2001 privind regimul juridic al contravențiilor. Contravenientul este obligat să trimită dovada plății amenzii către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (cu specificarea numărului de dosar) în termen de 15 de zile din momentul în care constituie de drept titlu executoriu, conform art. 20 alin (10) al O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință:

ASZTALOS CSABA FERENC - Membru

BĂNICĂ CLAUDIA CERASELA - Membru

JURA CRISTIAN - Membru

MOȚA MARIA - Membru

OLTEANU CĂTĂLINA - Membru

POPA CLAUDIA SORINA - Membru

RAIU CĂTĂLIN VALENTIN - Membru

SĂVULESCU RADU-COSMIN - Membru

Data redactării: 22.09.2023

Redactată și motivată: ACF/AA

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.

